

Inventarisatie Nauwe korfslak op Rottumeroog, Rottumerplaat en Zuiderduin in 2025

Sylvia van Leeuwen & Harrie Bosma

In het najaar van 2025 hebben wij samen met Wim Kuijper, Thomas Vroom en Bert Zijlstra de monitoring van de Nauwe korfslak *Vertigo angustior* uitgevoerd op drie onbewoonde eilanden in het oosten van de Waddenzee: Rottumeroog, Rottumerplaat en Zuiderduin. In dit artikel doen we verslag van de resultaten. Deze worden vergeleken met vorige inventarisaties op Rottumeroog (in 2006), Rottumerplaat (in 2006 en 2015) en Zuiderduin (in 2008).

Habslak-project

De inventarisatie vond plaats in het kader van het project Habslak (inventarisatie Habitatrichtlijnslakken) van Stichting ANEMOON. Omdat de Nauwe korfslak beschermd is op grond van de Europese Habitatrichtlijn, moet eens per zes jaar in heel Nederland (en Europa) in kaart gebracht worden hoe het met deze soort gaat. De resultaten daarvan worden door ANEMOON gerapporteerd aan de Rijksoverheid, die op haar beurt weer rapporteert aan de Europese Commissie.

Voorgeschiedenis

In 2006 werd de Nauwe korfslak voor het eerst gevonden op Rottumeroog en op Rottumerplaat (Neckheim et al, 2007; Van Leeuwen & Kuijper, 2007). Dat was toen heel bijzonder, omdat de soort, uitgezonderd een melding van Terschelling in 1936, niet eerder was gevonden op één van de Nederlandse Waddeneilanden. Ook bij eerdere malacologische inventarisaties van Rottumeroog en Rottumerplaat was de soort niet gevonden. In 2008 vond de eerste malacologische inventarisatie ooit plaats op het nabij gelegen eiland Zuiderduin en ook daar werd de Nauwe korfslak gevonden (Van Leeuwen et al., 2009). In 2009 werd de Nauwe korfslak ook ontdekt op de Oosterkwelder van Schiermonnikoog (Stichting ANEMOON, 2009). Daarna is ook op de andere Nederlandse Waddeneilanden uitgebreid naar de soort gezocht, maar daar is hij niet gevonden. De meest oostelijke Waddeneilanden zijn dus van vitaal belang voor het behoud van de Nauwe korfslak in het Nederlandse Waddengebied.

De Nauwe korfslak *Vertigo angustior*. Exemplaar van Rottumeroog, (Oktober 2025. foto:Harrie Bosma)

De Nauwe korfslak op Schiermonnikoog wordt regelmatig gemonitord (voor het laatst in 2023), maar op de onbewoonde eilanden is dat minder eenvoudig te realiseren. De tweede inventarisatieronde van het Habslak-project in 2015 werd daar alleen op Rottumerplaat uitgevoerd. De Nauwe korfslak was ook toen aanwezig en had zijn areaal op Rottumerplaat uitgebreid. Het lukte toen niet naar Rottumeroog en Zuiderduin te gaan, zodat onbekend was hoe het daar met deze soort ging. Het was daarom hard nodig dat de Habslak-monitoring in 2025 weer op alle eilanden gedaan kon worden.

De organisatie

De organisatie verliep in goede samenwerking met Annemarie Bembom van Rijkswaterstaat. Van 10-13 oktober 2025 verbleven Harrie Bosma en Bert Zijlstra op Rottumeroog. Van 7-10 november 2025 was het de beurt aan Sylvia van Leeuwen, Harrie Bosma, Wim Kuijper, Thomas Vroom om het veldwerk op Rottumerplaat te doen. Een bezoek aan deze eilanden was voor ons een bijzondere ervaring. We werden met bagage, etenswaren en jerrycans drinkwater door het schip "De Harder" van Rijkswaterstaat naar de eilanden gebracht. Het was een mooie vaar-

De deelnemers aan de slakkeninventarisatie op Rottumerplaat.

V.l.n.r.: Wim Kuijper, Sylvia van Leeuwen, Thomas Vroom, Harrie Bosma.

(Foto: Pieter Doornbos)

tocht over de Waddenzee. Onderweg zagen we Zwarte zee-eenden dobberen op het water terwijl je die normaal meestal alleen van grote afstand ziet. Vlak voor we de eilanden bereikten voer het schip langs een zandplaat met daarop vele Grijze en Gewone zeehonden. Omdat de eilanden geen aanlegsteiger hebben, moesten we voor de kust overstappen in een zodiac, waarmee we zo dicht mogelijk bij het eiland werden gebracht. Getooid in waadbroek konden we het laatste stukje naar de wal lopen. Op Rottumeroog staat een zeer kleine vogelwachtershut met twee bedden waar de vogeltellers sliepen. Harrie en Bert konden hun slaapzak uitrollen in een open keet waar normaal de trekker gestald wordt. Gelukkig was het dat weekend goed weer.

Op Rottumerplaat waren de omstandigheden een stuk comfortabeler. Het slakkenteam kon samen met vier vogeltellers logeren in het gebouw van Rijkswaterstaat. De eerste ruim anderhalve dag hing er een dichte mist boven het eiland. We bleven dicht bij elkaar en gebruikten de stuifdijk als hulpmiddel bij de oriëntatie. Zaterdag in de loop van de middag klaarde het gelukkig op en kregen we eindelijk een beter idee van het landschap waar we al die tijd in rondliepen.

Werkwijze

Doel van deze monitoringsronde was in kaart brengen hoe het met de Nauwe korfslak op deze eilanden gaat: zit de soort er nog, hoe is de huidige verspreiding en wat is de populatie-omvang? Wij hebben niet alleen gezocht naar de Nauwe korfslak op plekken waar de soort tijdens vorige inventarisaties gevonden was, maar ook in ander potentieel geschikt ogend leefgebied. De eilanden zijn dynamisch. Er vindt geen actief kustbeheer plaats, dus geen suppleties en dijken op delta-hoogte. Op sommige plekken is afslag, op andere plekken aangroei. Vooral Rottumeroog en Zuiderduin hebben daardoor sinds 2007 een behoorlijk andere vorm gekregen. Aan de noordwestkant zijn veel duinen weggeslagen en aan de zuidkant is aangroei. Per saldo is Rottumeroog sinds 2006 kleiner geworden. De diepte van de Waddenzee tussen Rottumeroog en Zuiderduin is sinds 2006 zoveel kleiner geworden dat het nu mogelijk was bij eb vanaf Rottumeroog naar Zuiderduin te lopen. Harrie en Bert hebben dat op 12 oktober gedaan, zodat ook Zuiderduin meteen geïnventariseerd werd. Rottumerplaat heeft een vastere ligging door de aanwezigheid van een grote stuifdijk, maar de duinen slaan af aan de westkant, terwijl het eiland aan de noordkant aangroeit.

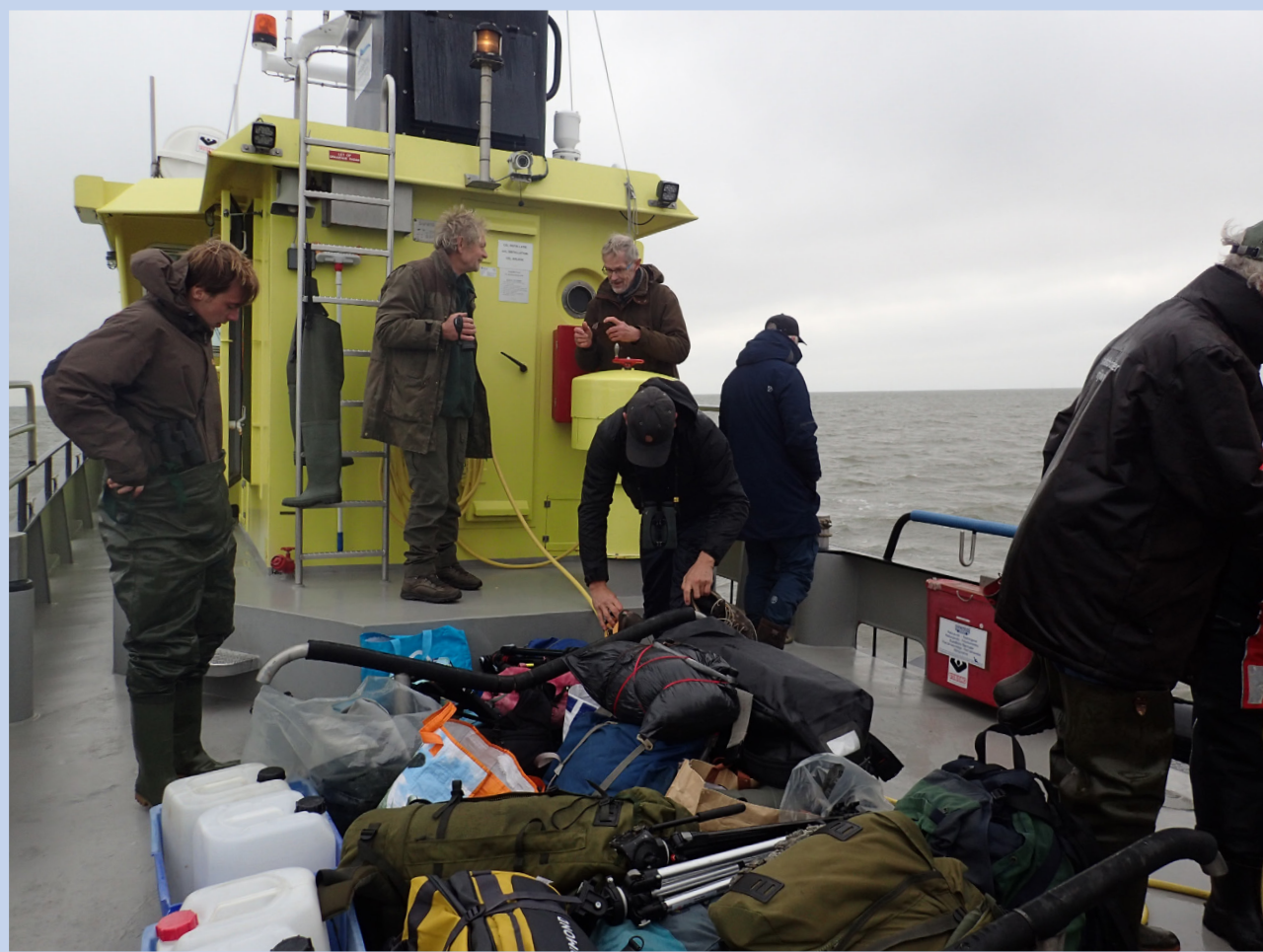

Foto-impresie van de Nauwe korfslak-excursie naar Rottumeroog, Rottumerplaat en Zuiderduin.

Boven: met bagage op de Harder op weg naar Rottumerplaat. Midden links: Nauwe korfslakken uit een strooiselmonster van Rottumerplaat. (Foto Wim Kuijper). Midden-rechts: slaapplaats van Harrie en Bert in de trekkersschuur op Rottumeroog. (Foto Harrie Bosma.)

Onder links (ovaal): Per zodiac van Rottumerplaat terug naar de Harder. (Bovenste en onderste foto: Sylvia van Leeuwen).

Boven: de Zuidkwelder van Rottumerplaat met gebouwen van Rijkswaterstaat.

Ovaal: Thomas Vroom en Wim Kuijper in de mist op Rottumerplaat. Aan de voet van de stuifdijk is een stukje van de stormvloedlijn zichtbaar, waarin de Nauwe korfslak het meest talrijk leeft. (Foto's Sylvia van Leeuwen)

Onder links: De monsters van Rottumeroog en Zuiderduin werden thuis gedroogd. Zo zijn ze beter te zeven.

(Foto: Harrie Bosma)

Onder rechts: Harrie Bosma neemt strooiselmonster op Zuiderduin. (Foto: Bert Zijlstra.)

Kleine soort

Vertigo angustior is zo klein dat hij over het hoofd gezien kan worden. Om een goede indruk te krijgen van de omvang van de populatie zijn veel strooiselmonsters verzameld op voor de soort geschikt ogende locaties. Deze zijn thuis uitgezocht: 11 op Rottumeroog, 7 op Zuiderduin en 42 op Rottumerplaat. Daarbij zijn steeds de Amersfoort-coördinaten genoteerd. De monsters zijn thuis gedroogd en in fracties gezeefd. De grove fractie is met het blote oog uitgezocht, de fijne fracties onder een binoculair. De Nauwe korfslak is uiteraard vooral in de fijne fracties te vinden. Per monster is het aantal Nauwe korfslakken geteld. De meeste monsters hadden een omvang van circa 3 liter (1 liter na aandrukken in een plastic zak). Daarnaast werd op diverse plekken ook op zicht gezocht. Alle waarnemingen zijn ingevoerd via waarneming.nl.

Resultaten

Het gaat goed met de Nauwe korfslak op deze eilanden. Zoals te zien is op kaart 1 is de soort levend op alle drie de eilanden aangetroffen. Op Rottumeroog en Rottumerplaat vonden we ze tijdens deze excursie op meerdere plekken, en soms in aanzienlijke aantallen.

Rottumeroog

Op Rottumeroog werd de soort voor het eerst gevonden in 2006. Het ging toen om slechts één locatie, terwijl toen 18 strooiselmonsters zijn uitgezocht en op heel veel plaatsen intensief op zicht is gezocht. In dat ene monster zaten wel meer dan 100 exemplaren, zodat duidelijk sprake was van een populatie. In 2025 werd de Nauwe korfslak in 8 van de 11 monsters gevonden. Deze locaties zijn over het hele eiland verspreid: de afstand tussen de uiterste locaties bedraagt 2,2 kilometer. In totaal waren het 138 exemplaren, het aantal slakken per monster varieerde van 2 tot 65. Sinds 2006 is dus sprake van een sterke areaaluitbreiding en waarschijnlijk ook van een grotere populatie.

Zuiderduin

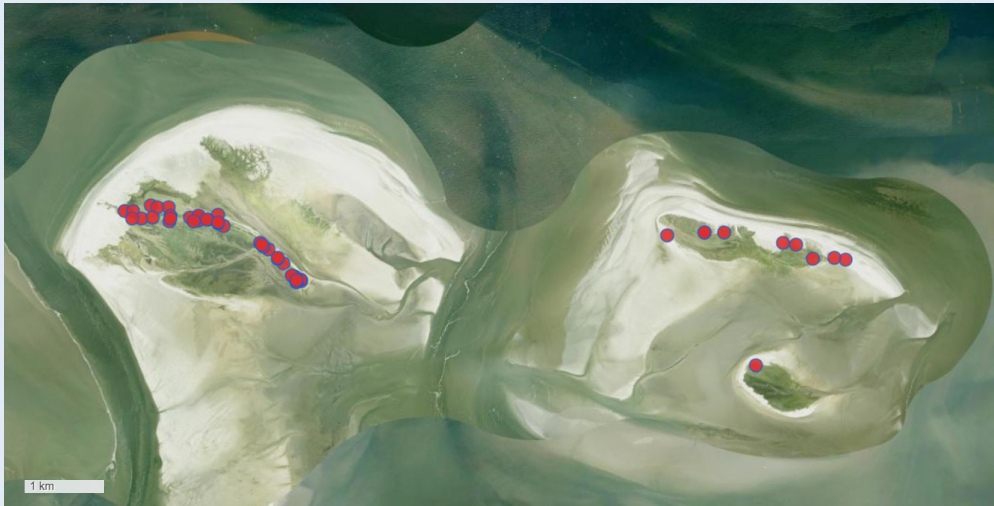
Op Zuiderduin werd de soort in 2008 voor het eerst gevonden. Verspreid over 3 locaties werden toen in totaal 5 exemplaren gevonden. In 2025 zijn zeven monsters uitgezocht, en in één daarvan zaten 15 exemplaren van de Nauwe korfslak. De soort heeft zich dus kunnen handhaven, ondanks dat het eiland zo laag is dat het bij zeer hoog water geheel onder kan lopen.

Rottumerplaat

Op Rottumerplaat is de soort voor het eerst gevonden in 2006 en net als op Rottumeroog ging het toen om een kleine populatie. De soort werd gevonden op 2 locaties dicht bij elkaar in de stormvloedlijn aan de zuidoostkant van het eiland. Het totale areaal van de toenmalige populatie werd geschat op 15 m². Op andere plaatsen in de stormvloedlijn en elders in de duinen is toen ook gezocht, maar daar werd het slakje toen niet aangetroffen. In 2015 was voor het veldwerk op Rottumerplaat slechts een dag beschikbaar, waardoor toen maar een deel van het eiland onderzocht kon worden. Wel was duidelijk dat de Nauwe korfslak zich sterk had uitgebreid, want hij werd in 17 van de 21 monsters gevonden. De locaties waren allen in de stormvloedlijn langs de zuidkant van de stuifdijk, verspreid over een lengte van 1,5 kilometer. Mogelijk was het verspreidingsgebied zelfs nog groter dan dat, maar door tijdgebrek kon toen slechts een deel van het potentiële leefgebied onderzocht worden. In 2025 kon gelukkig wel het hele leefgebied onderzocht worden. De soort werd aangetroffen in 30 van de 42 monsters en op enkele andere plekken werd de soort op zicht gevonden (kaart 2B). In totaal ging het om 875 exemplaren, waarbij het aantal per monster varieerde van 1 tot 141. Ten opzichte van 2015 liep het verspreidingsgebied verder door naar het westen en voor het eerst werden er ook Nauwe korfslakken gevonden aan de noordkant van de stuifdijk (kaart 2B). Sinds 2006 heeft de soort zich in aantal en areaal zeer sterk uitgebreid. Of de verdere uitbreiding voor of na 2015 heeft plaatsgevonden is helaas niet meer te achterhalen, omdat die delen in 2015 niet onderzocht zijn.

Conclusie

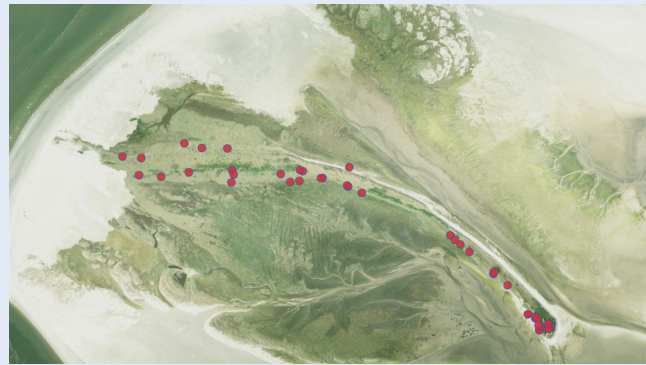
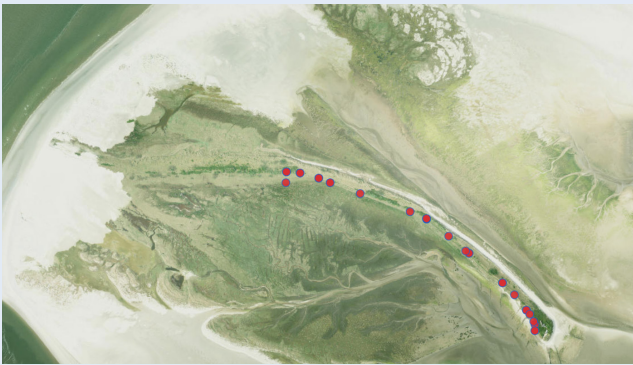
De conclusie is dat de Nauwe korfslak het op deze eilanden op dit moment uitstekend doet. Op de verspreidingskaartjes is te zien dat ze in een relatief smalle zone op de eilanden leven: alleen in de stormvloedlijn langs de kwelderrand en de wat hogere duinen met goed ontwikkelde vegetatie. Op de kale of schaars begroeide zandplaten en op de lage delen van de kwelder die dagelijks overstromen zijn ze niet te vinden. Dat de soort het op onze oostelijke Waddeneilanden zo goed doet is goed nieuws, want in het grootste deel van ons land, met name in de Noord- en Zuid-Hollandse duinen is deze beschermd

Boven (kaart 1): Verspreiding van de Nauwe korfslak *Vertigo angustior* op Rottumerplaat, Rottumeroog en Zuiderduin in 2025. Maatstreef = 1 km

Onder (kaart 2A en B) Vergelijking van de verspreiding van de Nauwe korfslak op Rottumerplaat in 2015 (links) en in 2025 (rechts). De locaties aan de westkant van het eiland zijn nieuw.

(Bron: www.waarneming.nl)

soort aanzienlijk achteruit gegaan (Compendium voor de leefomgeving 2025; Boesveld & Gmelig Meyling, 2025). Ook in Zeeland is de soort sinds 2005 sterk in aantal achteruitgegaan. De afname in Zeeland bedroeg zelfs bijna 90% en veel van de voormalige populaties konden daar niet teruggevonden worden (Van Kleef et al., 2023).

Opmerkelijk is dat de enige andere plaatsen waar deze landslak het goed is blijven doen ook kweldergebieden zijn, namelijk de Kwade Hoek op Goeree en de Oosterkwelder van Schiermonnikoog (Boesveld & Gmelig Meyling, 2025; De Boer & Bosma, 2024). Misschien heeft de soort daar minder last gehad van de extreme droogte die Nederland enkele zomers geteisterd heeft. Datzelfde geldt zeker ook voor de beheermaatregelen die in steeds meer duingebieden genomen worden om de negatieve effecten van de te hoge stikstofdepositie tegen te gaan. Droogte, plaggen en begrazing door vee zijn namelijk de belangrijkste verklaringen voor de aanzienlijke achteruitgang van de Nauwe korfslak in de duingebieden van Noord-Holland, Zuid-Holland en Zeeland.

De niet-mariene weekdierfauna

Omdat er zelden slakkeninventarisaties op de onbewoonde Waddeneilanden plaatsvinden, hebben we ook getracht op alle drie de eilanden een beter beeld te krijgen van de andere soorten niet-mariene weekdieren. Daartoe rekenen we landslakken, zoetwaterweekdieren en typische kweldersoorten die vanwege hun leefwijze op de grens van land en zee ook wel tot de mariene weekdieren gerekend worden. Deze gegevens zijn van belang voor het Atlasproject Nederlandse Mollusken. Daarom zijn ook alle andere weekdiersoorten in de strooiselmonsters uitgepikt en op naam gebracht. Verder zijn af en toe zichtbaar waarnemingen genoteerd.

Op Rottumeroog werden in totaal 14 soorten niet-mariene weekdieren gevonden, op Zuiderduin 6 en op Rottumerplaat 25. Vijf van de gevonden soorten staan op de Rode Lijst voor land- en zoetwatermollusken: Nauwe korfslak *Vertigo angustior* en Gray's kustslak *Assiminea grayana* in de categorie 'Bedreigd', Dikke korfslak *Vertigo antivertigo*, Kleine korfslak *Vertigo pygmaea* en Gewoon muizenootje *Myosotella myosotis* in

de categorie 'Kwetsbaar'. Van de Dikke korfslak werden, anders dan in 2015, alleen lege huisjes gevonden. Voor een deel van de kweldersoorten en de mariene weekdieren is nooit een Rode Lijst vastgesteld. Een zeldzame soort die op Rottumerplaat werd gevonden is de Kwelderslak *Alderia modesta*.

Alle gegevens van niet-mariene weekdieren zijn ingevoerd op waarneming.nl en zullen na validatie verschijnen op de Nederlandse verspreidingsatlas weekdieren. De resultaten over de overige weekdieren worden dit voorjaar besproken in een nog te verschijnen artikel in *Spirula*, een tijdschrift van de Nederlandse Malacologische Vereniging (Van Leeuwen et al., 2026).

Tot slot

Veldwerk doen op deze eilanden is een bijzondere ervaring. Naast monitoring van de Nauwe korfslak konden we bijdragen aan het opvullen van een 'witte vlek' in het Atlasproject Nederlandse Mollusken. We bedanken Annemarie Bembom en de bemanning van De Harder van Rijkswaterstaat voor de toestemming om deze inventarisatie uit te voeren en de hulp bij de praktische organisatie. En we bedanken Bert Zijlstra, Wim Kuijper en Thomas Vroom voor hun bijdrage aan de inventarisaties en hun gezelschap.

Literatuur

- Boer, J. de & H. Bosma, 2024. Monnikenwerk: monitoring van de Nauwe korfslak op Schiermonnikoog. *Zoekbeeld* 14(1): 30-31.
- Boesveld, A. & A. Gmelig Meyling, 2025. Verspreiding en populatieveranderingen van de Nauwe korfslak in de Natura 2000-gebieden Solleveld & Kapittelduinen, Voornes Duin en Duinen Goeree & Kwade Hoek en adviezen voor beheer. [Rapport Stichting ANEMOON en Vertigo Research](#).

Compendium voor de Leefomgeving, 2025. [Slakken en andere weekdieren van de Habitatrichtlijn, 2004-2023](#).

Kleef, H. van, A. Boesveld, A. Gmelig Meyling, K. van Bochove, J. Vogels & M. Nijssen, 2023. Verspreiding, trends en ecologie van de nauwe korfslak in Zeeland. Rapport van Stichting Bargerveen, Stichting ANEMOON, Vertigo Research en Datura, [Kenmerk: Be00441](#).

Kuijper, W. & S. van Leeuwen, 2016. De Nauwe korfslak *Vertigo angustior* en andere landslakken op Rottumerplaat in 2015. – [Spirula 406: 39-42](#).

Leeuwen, S.J. van & W.J. Kuijper, 2007. De mollusken van Rottumerplaat 2006. Verslag van een inventarisatie in het kader van het Project Habslak en het Atlasproject Nederlandse Mollusken. – *Spirula* 356: 56-65.

Leeuwen, S. van, A. Boesveld, W. Kuijper, T. Neckheim & B. van Tooren, 2009. De mollusken van Zuiderduin (Rottum) 2008. Verslag van een inventarisatie in het kader van het Project Habslak en het Atlasproject Nederlandse Mollusken. – [Spirula 367: 26-31](#).

Leeuwen, S. van, H. Bosma, W. Kuijper, Th. Vroom en B. Zijlstra, 2026. Nauwe korfslak en andere weekdieren op Rottumeroog, Rottumerplaat en Zuiderduin in 2025. Inventarisatie in het kader van het Habslak-project van Stichting ANEMOON.- Aanbieden aan *Spirula* (voor nr. 446).

Neckheim, C.M., S.J. van Leeuwen & E.A. Jansen, 2007. De malacofauna van Rottumeroog. Verslag van een inventarisatie in het kader van het Project Habslak en het Atlasproject Nederlandse Mollusken. – [Spirula 356: 66-77](#).

Stichting ANEMOON, 2009. Nauwe korfslak ontdekt op Schiermonnikoog. *Natuurbericht op Nature Today* (d.d. [16 februari 2009](#)).

- + - + -

Foto's onder: Harrie Bosma maakte leuke filmpjes over de Nauwe korfslak en de inventarisaties op 'de Rottums'. Zie daarvoor zijn [YouTube kanaal](#).

